

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za vsako vrsto z navadnimi črkami 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

O volitvi županov in občinskih odbornikov.

Ker predobro poznam, kako silno vnemarni so nekoč volilci, če tudi je silno treba, da uboga in silno zanemarjena občina dobi dobrega župana, zato hočem o volitvi županov in odbornikov nekoliko spregovoriti. Želim pa iz ljubezni do volilcev, da bi moje besede ne bile bob v steno.

Kmetje imate slabo navado, da se volitvam preradi odtegujete. Vi pravite: Kaj bomo hodili volit, saj se nobena volitev ne konča po naši volji: izvoljeni so tako rekoč vselej le taki, ki so že rojeni odborniki. Prav imate, res je tako. A, da je tako, ste vendar le vi sami krivi, ker vas k volitvi nikdar ni. Pridejo le bližnji volilci, in še teh komaj toliko, da bi jih lahko na prste naštel; ti pa volijo vselej le može izmed sebe, tiste namreč, ki jih pri volitvi ravno vidijo. Ni toraj nikakoršno čudo, če so odborniki vedno eni in tisti, pa tudi krivica za vas, vnemarneže, to ni.

Pregovor pravi: „Bog je najpred sam sebi brado vstvaril.“ Tako si mislijo tudi možje, ki se potrudijo k volitvi.

Vdeležujte se torej volitev vsi, ki imate volilno pravico, gotovo bo potem občinski odbor

izbran po vaši volji, in tudi župan bo potem po vaši želji.

Če pa pridete k volitvi, glejte, da boste volili složno može, ktere poznate, da imajo glavo na pravem mestu, da jim je mar lastno gospodarstvo, pa se tudi ne vstrašijo truda za občni blagor. Možje, ki sami sebi ne znajo gospodariti, katerih premoženje kopni ko sneg spomladi, tudi občini ne bodo znali gospodariti. Enako nerabljivi so tisti, katerih žep ni nikoli dosti natlačen, ki bi radi vse, če tudi celo občino, prav ceno v svojo mavho spravili. Nikakoršnega zaupanja ne zaslužijo tudi tisti možje, ki se cerkve ogibljujejo, ko vrag križa. Takim ljudem po pravdi ni dosti mar za resnico, še manj pa za pravico. Tudi takih mož, od katerih vam je znano, da nimajo pravega narodnega prepričanja, to je, prave in vstrajne ljubezni do milega naroda in njegovih svetih pravic, se varujte. Prav posebno pa se ogibajte pri volitvi tistih, ki so vam znani, da ne poznajo desetih božjih zapovedi. Skušinja vas je menda vendar že zmodrila, da takim ljudem ne gre zaupati najmanj reči, še manj pa celo občino in nje blagor za več let.

V marsikateri občini potrebujejo delavnega župana. Le pogledjmo, kakšni so pri nas poč

Podlistek.

Nekdaj in sedaj. (Dalje.)

To pa ni mogoče praviš, tako se ni nikdar godilo! — Da bi se res ne bilo; ali imamo pa priče, ki pravijo, da so se res godile take in enake grozovitnosti. Rimski vitez Vedij Polijon je s sužnji redil v bajerju svoje murene — neke morske ribe. Cesar Kaligula je zapovedal s človeškim, suženjskim mesom rediti divje zveri, ktere so imeli sprideni Rimljani, da so se trgale med seboj ali mesarile nedolžne kristijane — to jim je bila najljubša zabava. Tako grozen je bil stan nesrečnih sužnjev, da so se mnogi iz obupanja sami metali pred žrelo divjih zveri, da bi bili prej rešeni groznega trpljenja.

Še eno ti bom povedal.

Kot suženj prebivaš v enej hiši z mnog, družimi, ki so robovi tebi enako. Glej, eden izmed teh pa v jezi udari in ubije svojega gospoda. Vsi drugi se prestrašite, ste popolnoma nekrivi. Ali vendar, kaj se vam zgodi? Ubijalec, pa z njim vred ti in vsi drugi, kolikor vas je pod tisto streho sužnjih, morate umreti strašne smrti — na križu! Tudi ta grozovitost se je res godila. Pri-poveduje nam jo rimski pisalec Tacit tako-le:

Pedonij Sekund je bil umorjen v svojej hiši od necega roba; zato so morali biti po starej navadi križani vsi sužnji, kolikor jih je bilo v tistej hiši. V smrt peljani so zdihovali in upili. Bilo je štiri sto mož, žen, otrok in starčkov. Ljudstvo je bilo gineno videti toliko število nesrečnih. Gosposka se posvetuje, kaj je storiti. Ali eden pričujočih gospodov govori — in sklene se, da mora vseh štiri sto ljudi na križu umreti!

ŠO

lja za celo
četrt leta
jajo ured-

kakšna je živinoreja! Kje je pa še naša sadjereja? Vse to nam lahko v red spravi dober župan in pameten občinski odbor v kratkem času. Treba bi bilo tudi, da bi se omejilo ponočno pijančevanje in zabranilo s tem združeno tulenje in razgrajanje do ranega jutra. Zato je treba marsikje župana, ki zna tudi sam o pravem času spat iti, pa če je treba tudi vstati. Dober župan bi se moral večkrat prepričati kakšna je mera in vaga; pa ne le po prodajalnicah ampak tudi pri takih, ki od kmeta surovino kupujejo. Tu ne gre gledati ne prijateljstva, ne lastnega dobička. Župan mora enako skrbeti za blagor vseh, ne le posameznih.

Končno moram pa vendar tudi nekterim volilcem povedati, da bolje storé, če ostanejo doma, kakor da se volitve vdeležé. To pa velja tistim, ki nimajo poguma dovolj, da bi volili po lastnem dobrem prepričanju, ki se marveč boje zamere zavoljo kakersne koli žlahte ali dolžne hvaležnosti, ako bi tega ali unega ne volili. En sam glas oddan napačni osebi, lahko spridi celo volitev, ker za takim potegnejo radi še drugi volilci.

Volilci

trgovinske in obrtne zbornice!

Zavolj novih volitev v trgovinsko in obrtno zbornico, ki se imajo te dni vršiti, sklical je izvrševalni odbor národnega kluba deželnih poslancev dné 19. t. m. obilno število najveljavnejših trgovcev in obrtnikov z vaše srede na posvetovanje, ter vam po soglasnem sklepu tega shoda priporoča niže imenovane kandidate, katerim brez skrbi izkažete svoje zaupanje. Njih imena so vam porok, da bodo vestno in po svoji najbolji moči delali za trgovinske in obrtne koristi naše dežele.

Ti kandidatje so naslednji gospodje:

I. V trgovinskem odseku:

- a) za prvo skupino, v kateri sta združena prvi in drugi oddelek:

Josip Kušar, predsednik trgovinske in obrtnijske zbornice, trgovec in hišni posestnik v Ljubljani;
Vaso Petričič, podžupan, trgovec in hišni posestnik v Ljubljani;

Franc Hren, grajščak, trgovec itd. v Ljubljani;
Mihael Pakič, trgovec in hišni posestnik v Ljubljani;
Janez Perdan, trgovec in hišni posestnik v Ljubljani;
Franc Souvan mlajši, trgovec in hišni posestnik v Ljubljani;

b) za drugo skupino, v kateri je tretji razdelek trgovcev:
Franc Omerza, trgovec in posestnik v Kranji;
Blaž Mohar, deželni poslanec, župan in trgovec v Škofji Loki;

Tomaž Pavšler, trgovec z domačimi pridelki v Kranji;

Jožef Ribič, trgovec z muzikalnimi inštrumenti v Ljubljani.

II. V obrtnem odseku:

Za drugi razred:

Janko Kersnik, grajščak, posestnik mlina in žage na Brdu;

Filip Zupančič, hišni posestnik in stavbeni mojster v Ljubljani;

Dr. Josip Poklukar, državni in deželni poslanec, solastnik tiskarne itd. v Ljubljani;

Janez Nep. Horak, podpredsednik trgovinske in obrtne zbornice, hišni posestnik, rokovičar itd. v Ljubljani;

Anton Klein, predsednik obrtnemu društvu in solastnik tiskarne v Ljubljani;

Jarnej Žitnik, hišni posestnik in čevljarski mojster v Ljubljani;

Oroslav Dolenc, hišni posest. in svečar v Ljubljani;

Janez Dovgan, mizar v Ljubljani;

Franc Kolman, hišni posestn. in steklar v Ljubljani;

Alojzij Jenko, načelnik zadrugi pekarjev v Ljubljani.

V Ljubljani dné 22. februvarija 1885.

Za národni centralni volilni odbor: Luka Svetec.

Strašno, strašno kličeš, hvala Bogu, da so minili tisti grozni časi. Akoravno mi gre slabo, vendar milijonkrat boljše kakor se je godilo sužnjim!

Uboštvo, uboštvo! strašna revščina me tare! Tako te slišim dalje tožiti, moj delavni prijatelj.

Siromak je res pomilovanja vreden. To rad priznam. Kako britko je pač, ko prosi malo dete: oče dajte kruha, pa ga mu ne moreš podati; kako trga srce, ko vidiš sinčka na pol nazega ali v slabi obuči prezebat, pa mu je ne moreš kupiti! Kako nepopisljivo boli in peče, ko pride upnik, ter govori: plačaj, kar si dolžan, pa ga nimaš goldinarja! Da, res, ubožec je velik trpin!

Ali vendar pa lahko trdim, da največje hudó revščina ni; lahko trdim, da jo vendar dan danes marsikaj tolaži, lajša in sladi. V vsako nedeljo prideš v cerkev — kaj čuješ tu? Tolažljive besede, da uboštvo voljno prenašaj: tamo pride zanj

plačilo. Pride dober prijatelj, poda ti lepo besedo, preskrbi ti dela, ali ti drugače pomaga. Tamo zopet se zberó imenitni gospodje v posvet, in kaj storé? Zbirko napravijo, ta dá nekaj uni nekaj — in pošlje se v podporo ubožcem, ktere je zadela slaba letina, jih oškodovala povodenj, ali pa jim strašen ogenj upepelil hiše. Da še več, najviši naš zemski gospod presvitli cesar sam, pošiljajo dan na dan velike darove po obširnem cesarstvu različnim revežem. Kdo bi mogel prešteti, koliko vdovam in sirotam, koliko nesrečnežem so že posušili solze, ki so se jim zavoljo pomanjkanja potakale po upadenem licu! Koliko so dali tudi Dolenjcem samo v zadnjih letih! Nekaj njihovih dobrot so vam že „Dolenjske Novice“ letos naznanile.

(Dalje prih.)

Najboljši pripomoček za zboljšanje goveje živine

je ta, ki ga je nasvetoval v „Kmetovalcu“ gosp. Pirc. Glasi se: Naši plemenski biki ne zadostujejo ne po kakovosti in ne po številu. Ako bi vsak posamezen kranjski živinorejec hotel pomisliti važnost in upljiv enega samega bika, koliko drugača bi bila že naša živinoreja! V veliko krajih ali vaséh je stara navada, da ima eden ali drug posestnik vedno bika. V gotovem času mora skrbeti za nadomestjenje starega bika in takrat za rejo odbere prvo tele možkega spola, ki ga mu ena ali druga krava stori. Da bi se oziralo na to, kakošno je tele, na lastnosti matere in očeta, na to še misliti ne smemo. Kar je pa posebno napačno, je to, da je bik navadno v najpremožnejši hiši v vasi, da si posestnik v čast šteje, vedno doma iz svojega hleva prirejenega bika imeti. Kaj je nasledek tega? Slabe lastnosti živine dotičnega hleva postajajo vedno bolj stalne in se še povečajo, prenašajo se na goved cele vasi in ker se bik voli vedno iz ene in tiste čede, je kmalu vsa goved te vasi med seboj krvno sorodna.

Nič pa živine tako ne slabša, kakor nepremišljeno plemenjenje sorodnih živali med seboj, in to je vzrok, kranjski živinorejci, po katerem tolikokrat poprašujete, ker si ne veste tolmačiti, od kod da prihaja vedno bolna zamrla goved, ktero napake vam od leta do leta množé. Sezite po dobrih plemenskih bikih, kot vam jih c. kr. kmetijska družba ponuja, in kmalu se bodo zboljšale vaše čede, kupite si najlepšega in najdražjega bika, ker hranjenje tukaj ni na mestu!

Druga napaka pri naših bikih, ki nič manj kot prva pripomore k poslabšanji živinoreje, je njih premočna poraba.

Umni živinorejec računa na enega bika, ki je pri polni moči 50 do 70 krav na leto. Ali je pa kje tako povoljno razmerje pri nas na Kranjskem? Prav malo kje! Preiskava ki se je prošlo spomlad posvetovala v Ljubljani o novi postavi za povzdigo živinoreje, je v očigled temu za sedaj sklenila nasvetovati, da se bode od občin zahtevalo, pa 1 bika na 80 do 100 krav. Tesnejše razmerje tirjalo se bode še pozneje lahko, za zdaj smeli bi biti s tem zadovoljni, ker bi se živinoreja uže precej izboljšala, ako pomislimo, da imamo kraje, v kterih pride do 500 krav na enega bika.

Tu naj sledi razmerje, kakor je po zadnji štetvi v posameznih sodnijskih okrajih med biki in kravami. Okraji sledijo eden za drugim od najboljšega do najslabšega z ozirom na to, da je najboljši oni, ki ima najmenj krav na enega bika.

En bik v sodnijskem okraji Idrija pride na 19 krav, Zatičina 54, Kostanjevica 95, Žužemberk 102, Novomesto 109, Ribnica 154, Krško 155, Metlika 159, Mokronog 165, Litija 168, Rateče 172, Trebnje 228, Kočevje 253, Velike Lašice 288, Lož 297 in Črnomelj na 350 krav.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu.

Slovenski državni poslanci so bili pri ministerskem predsedniku, grofu Taaffeju in pri naučnem ministru baronu Konradu. Obema visokima gospodoma so razložili, da se po Slovenskem ne piše povsodi še v slovenskem jeziku, in da so za Slovence po vseh slovenskih deželah, po Kranjskem, Štajerskem in Koroškem ter Primorskem šole vse preveč še nemške. To je bilo res treba razložiti. Zakaj mi Slovenci ne moremo biti tako zadovoljni, dokler pri nas slovenski jezik ne bo povsod obveljal, tako kakor velja pri Nemcih nemšk, pri Lahih lašk jezik.

Državni zbor je dovolil železnico iz Ljubljane v Kamnik. Kje pa je Dolenjska?

Na Dunaji državni zbor pridno dela. Obravnavajo nekatere postavbe, ki bodo pač dobre, ako se sklenejo. S posebno postavbo se bode potem tudi preskrbelo, da bode dobil pomoč oslabele, star ali kako ponesrečen delavec. To bode gotovo dobro, da ne bode potreba družini precej družih nadlegovati, ako se oče ponesreči. O nekterih novih postavah bomo pač pozneje več govorili.

Cesarjevič Rudolf, našega presvitlega cesarja sin in Štefanija, njegova prevzvišena soproga, sta se zadnje dneve napotila v Pulj v Istriji. Od tod se peljeta po morju ob Dalmaciji na Grško, kjer ogledata razne otoke. Šla bodeta tudi v poglavitno Grško mesto Atene, od tod pa še dalje vsveto deželo.

Kaj je novega po širokem svetu.

Angležem se v Afriki kaj slabo godi. Krivi prerok Mahdi, ki je dobil v oblast veliko mesto Kartum, je od dne do dne bolj ošaben s svojimi črnimi vojaki. Ako ne bodo Angleži kmalu poslali tjakaj več vojakov, se jim bode morda še jako trda godila. Do sedaj so jim zamorci ubili že dva generala. Pravijo, da jim bodo Lahii pomagali. Ti namreč so šli z nekterimi barkami v Rudeče morje, ter tam zasedli mesto Mesano. Ta kraj je vzhodno od Sudana, kjer se Angleži tepó z zamorci. — Mesta Kartuma bi pač Mahdi ne bil dobil, ko bi ga ne bil izdal Farag-paša. Ta grdoba izdajalska je pa tudi prejel svoje plačilo: Mahdi ga je vkazal obesiti. Prav je izdajalcu! — Črnci so pa jako grdo ravnali v Kartumu: kar morili so. Celó nekaj konzulov je umorjenih, med njimi tudi naš Avstrijski.

Tudi v zahodnej Afriki so se divjaki vzdignili zoper Angleže.

Afrika je grozno velik del sveta, kjer stanujejo zamorci. Povedali smo vam ravno, kaj ondi počno Angleži in Lahi. Zahodno od Sudana pa se razteka po grozno dolgej poti velikanska reka Kongo. Ta kraj pravijo da je neizrečeno rodovit. Zato so se jeli tje doli v deželo črnih zamorcev, kjer sonce ravno nad glavo navpik pripeka, seliti tudi Evropejci zlasti Nemci, ker se jim doma v Prusiji ne godi preveč dobro. V Berlinu, glavnem mestu nemškega cesarstva, ravno sedaj sklepajo postave, po katerih se bode tamo naseljenim ravnati. — Če jim le zamorci ne bodo delali sitnosti, kakor sedaj Angležem!

Francozje se na Kitajskem možato obnašajo. Kitajce so na morju zopet dobro natepli, ter jim pokončali dve barki in mnogo vojakov. Tudi na suhem se srčno drže.

Rusi so nam bratje po jeziku, Slovenec ga kmalo razumi — ali v veri niso z nami edini, marveč razkolniki so. To je: verujejo vse kakor mi, le papeža nočejo priznati za svojega višjega poglavarja v verskih rečeh. Ali nas katoliških kristijanov pa ne marajo kaj. Storili so katoličanom že jako veliko krivic. Zadnji čas so novo dodali: Škof Hrinievicki iz Vilne je dva malovredna duhovna odstavil, kakor mu je bila dolžnost. Rusi so ga zato poslali v pregnanstvo v daljno mesto Jaroslav. Žandarm ga je spremljal kakor hudodelca. Če bodo Rusi tako nespametno preganjali zveste katoliške duhovne — še ne bodo imeli miru v deželi.

Piše se nam:

Iz ložke doline na Notranjskem. — Pozdravljene bodite nam dobro došle „Dolenjske Novice“! Koga predragi rojaki ni želja gnala do takega časopisa, kakor je ta list? Gotovo vsak domoljub na Kranjskem, komur je količkaj mar, se ubogega kmeta spominjati, je imel ako drugega ne, vsaj misel, da bi bilo potrebno v naši deželi vpeljati časopis, kateri bi podučeval slovenske kmete. Koroški Slovenci imajo tak časopis še le komaj tri leta, pa že v tem malem času so po njem marsikak poduk, nauk in dober svet prejeli. Bodimo zatorej tudi mi ponosni na „Dolenjske Novice“, zaupati jim smemo, da nas bodo vedno vodile na podlagi svete vere, in po tisti poti, ki iz nevednosti pelje. Kedo ne vé, predrági bralei, kako je še nevedno sedanje ljudstvo po kmetih, ali to nevednost mora ubogi kmet veliko, velikokrat kakor si bodi drago plačati. Zatorej naj bi bila vsem prijateljem „Dolenjskih Novic“ prva skrb, da bi jih priporočali in dalje širili, kolikor je mogoče po

vsem Slovenskem. Res je, da je ta list namenjen v prvi vrsti Dolenjcem, ali tudi mi Notranjci ga potrebujemo in kdo mora tajiti, da tudi Gorenjcem ne bo vztrezal.

Naj bi pa tudi sami kmetijski posestniki si prizadevali skrbeti, da se naročijo na ta časnik; res je trda današnje dneve za krajcar, ali vendar bi se lahko naštel veliko, veliko reči, na katerih slovensko ljudstvo brez potrebe denar zapravlja. Tukaj si vzemite naročnino, predragi kmetje, za „Dolenjske Novice“, in v kratkem se boste sami prepričali, koliko sadu za vaš napredek boste iz njih prejeli. Slišal sem kmeta reči: „Trda mi je za denar, pa da znam brati, skusil bi, kje bi mogel prihraniti goldinar, da bi si naročil ta časopis.“ Naj bi bilo dosti posnemovalcev tega moža med slovenskimi kmeti; kajti potrebni smo sedanjosti dneve v raznih rečeh poduka, najbolj pa takega, kakoršnega nam ponujajo „Dolenjske Novice.“ Sedaj ni tako, kakor je bilo nekdanj, da bi sosed za sosedo skrbel, mu kolikor mogoče v vsaki nesreči na strani stal, ampak dandanes je tako, da imam le jaz, bližnji naj bode pokopan. Liberalni duh se širi čez dalje; med nami kmetijskimi prebivalci ni še ta brezvernost pravega sedeža našla, a tudi gorje nam, ako se temu vdamo, za dušo in telo smo na vekomaj zgubljeni. Glejte, tudi v tej reči smemo zaupati „Dol. Novicam“, da nam bodo dajale veliko lepih naukov, da se bomo ložje takih zmotnjav obvarovali.

Veliko bi se lahko še pisalo, pa za zdaj naj zadostuje. Le še to: „Morebiti bo kdo mislil, ta se hoče prav prikupiti „Dol. Novicam.“ To pa naj bo zavrteno s to-le besedo: Jaz se ne želim nikoli nikomur prikupiti drugemu kakor resnici in Bogu.“ Zatorej še enkrat zakličem: Pozdravljene bodite nam dobro došle „Dolenjske Novice“!

K—c.

(Enak dopis sprejeli smo iz Trebne gorice pri Krki. Tudi v njem hvali kmet „Dolenjske Novice.“ Nas veseli to priznavanje našega truda. Veliko bolje bode pa nas veselilo, če se bodo ljudje po naših naukih ravnali. Uredn.)

Iz Ribniške doline. (Nekaj o dolenjski železnici.) Mnogo se je že govorilo v deželni in državni zboru o važnosti dolenjske železnice. V vseh slovenskih časopisih se je to vprašanje že nekaterikrat pretresovalo in tudi veliki nemški časniki so se dostikrat s tem predmetom bavili. Toda med tem, ko so se ti faktorji potegovali za progo Ljubljana-Novomesto, videlo se je očitno, da se noče niti država niti drugi finančni svet za to zvezo navduševati, ter da se je vsa ta stvar, dasi silno nujna, vsikdar pri miru pustila.

V slednjem času pak se je raznesla občna govorica, da se bode i dolenjska železnica in to kmalu začela zidati. Če ravno se ne zamore še za dovršeno resnico imeti, vendar ima ta novica toliko verjetnega v sebi, da se smemo z veselim srcem nadjati, naše želje se bodo vresničile. Stvar sama pa ima to-le v sebi:

Pred nekterimi meseci prišel je tehnični strokovnjak, poslan od dunajskega denarnega zavoda „Länderbank“-e, v Kočevje, natančno pregledat, premerit in vrednost cenit „premogovega skladišča“ in „glažute“ gospodov Ranzingerjev.

Takoj potem raznesla se je govorica, da namerava imenovani denarni zavod to „premogovo skladišče“ kupiti. V zadnjem času pak se je slišalo, da se je kupčija sklenila za ceno 400.000 goldinarjev.

Akoravno slednja govorica do sedaj še od gospodov Ranzingerjev ni potrjena, kar bi gotovo storili, ako bi se bila kupčija sklenila, toliko je vendar resnica, da so se že vsi manjši premogovi deli, ki se okrog posestva imenovanih gospodov nahajajo, pokupili. To daje tedaj opravičeno nado, da se bode i glavno posestvo kupilo, gotovo so le še zavolj cene navskriž.

Nakup „premogovega skladišča“ od „Länderbanke“ sam na sebi nima sicer posebne veljave. Veliko imenitnejše pak je vprašanje, kaj namerava ta zavod s tem nakupom početi? Da bi „Länderbanka“ v lastno oskrbovanje „glažuto“ prevzela, je sicer mogoče, a zelo dvomljivo. Edino kar se da misliti je, da se bode po naši dolenjski strani železnica zidala, in ker hoče baje „Länderbanka“ samo to podjetje prevzeti, da se že naprej s premogom preskrbi.

Kakor povsod snujejo se i tu vsakovrstni načrti, kod naj bi se delala železnica. Nekateri so za progo Ljubljana-Kočevje-Metlika in dalje za zvezo z Reko-Zagrebske železnice. Drugi zopet menijo, da bi se proga Rakek-Ribnica-Kočevje-Metlika in potem zveza s Reko-Zagrebsko železnico bolje izplačevale. Vsi pak so mnenja, da bode šla na tej strani naše Dolenjske. Koliko je na tem resnice, se sedaj ne more povedati, vendar je velika lesna trgovina z Rakekom in veliki gozdi graščin Šneperk, Čubar, Ribnica, Nadlišek, Turjak, Karlovec, Ortenek, na tej strani, na kar se bode skoraj gotovo gledalo pri tako velikem delu. Zraven tega je v teh krajih Dolenjske, koder naj bi železnica drdrala, precejšnja živinoreja, obrtnija, živahen promet in v črnomeljskem okraju zdatna vinska kupčija. Tudi se bode cesta čez Gorjance tako popravila, da bode zamogel tamkajšnji promet z Metliko večji in lažji postati.

Kakor tedaj, vsa znamenja kažejo, bode se i Dolenjska osrečila z železnico. Kod bode šla, bomo že videli. Vsi bi jo radi imeli. V prvi vrsti Novo mesto; potem Trebnje, Žužemberk, Ribnica, Kočevje i. t. d.

Iz Boštanja. — Dolenjci, pomagajmo si na boljše bodočnost! V 1. številki tekočega leta lista naše c. kr. kmetijske družbe kranjske priporoča družbini tajnik čast. g. G. Pirc med drugim nam Dolenjcem to, da bi se zraven vinoreje tudi drugih kmetijskih strok poprijeli.

Ena taka veja ali stroka kmetijstva bila bi gotovo posebno umna sadjereja.

Prelepi kraj tam, kjer je sadjereja na visoki stopinji! Če potnik potuje po taci krajih o pomladi, ko je sadno drevje kot nježna nevesta v lepem cvetju, in v jeseni obloženo polno žlahtnega sadja, obdajejo ga v resnici občutki rajskega veselja. Pa ne samo to, da sadjereja lepša kraj, priliko sem imel se prepričati, da tam, kjer je sadjereja na visoki stopnji, je tudi blagostanje kmetovalcev doma.

Dragi Dolenjci! Bog nam je vstvaril zemljo in podnebje, kakor nalašč za sadjerejo; kajti v drugih krajih pa nima sadje tako prijetnega in finega okusa kot je naše. Mala množina sadja, kar ga Dolenjska sedaj prideluje, je pa le sadjerejcem blizu železnice bilo doslej mogoče dobro spečati, pa vendar je zaslovelo zaradi finega okusa daleč po širokem svetu, še celo v daljno Aleksandrijo v Afriki.

Da se bode gradila v kratkem dolenjska železnica je več kot gotovo, dolgo ne more tako ostati: vsaj je že vendar skrajni čas, da visoka vlada za našo zapuščeno Dolenjsko kaj vkrene. Mogoče nam bode potem sadje kamor koli po širokem svetu razpošiljati in dobro spečati. (Treba bode tudi delavne in živo vnete poslance letos v državni zbor voliti, da nam bodo železnico pridobili).

Torej ne držimo rok križem, poprimimo se res umne sadjereje; vsaka vas, če je še nima, napravi naj si drevesnico, ravno zdaj je kaj pripraven čas za tako delo, in v malih letih imeli bomo na tisoče požlahtnenih in za vsaditev na stalno mesto sposobnih drevesc na izbero.

Kako o tem ravnati podučevale so „Ljubljanske Novice“ skoro v vsakem letniku, zvrh tega tudi druge podučne knjige, med temi od družbe sv. Mohora leta 1878., ki so kaj podučno in po domače spisane slovenskim sadjerejcem, in se gotovo v vsaki vasi nahajajo, — le pazljivo je, berite.

Naposled priporočal bi tudi vsem častitim gospodom, ki ste izurjeni v kmetijskih vednostih, primite za pero in pišite o kmetijstvu pod-

učne članke, vsaj poduka ni nikoli preveč. Le tako bodejo zamogle „Dolenjske Novice“ za to, za kar so namenjene z združenimi močmi delati v korist in blagostanje dolenjskim kmetovalcem.

Gospodarske stvari.

Poduk našemu kmetu.

****** Gospodarji snažite drevje in gnojite mu! Dolenjci imate navado, drevje snažiti na pustni dan. Pust je pa le en dan, ki za ta posel ne zadostuje. Drevje se sme snažiti že zdej pa tudi poznej, dokler ni meženo. Kdor tega posla sam ne ume, naj popraša izvedenega moža za svet. Vedite, da kakor ne zna vsak trte obrezovati, tako ne zna tudi vsak drevja snažiti. Pri tem poslu pa rabite žago, ne sekire. Rane zamažite ali z mazilom, ki se napravi iz apna, ilovice in govednjaka, ali pa še bolj, s tekočim katranom. Starikovemu drevju je treba odžagati vse veje razun dveh, ktere naj mu služijo še eno leto; ko je pa drevo pognalo nove mladike, se mu še ta starina vzame. Da bo pa tako pomlajeno drevo uspešno rastlo in rodilo mu je treba tudi dobro pognojiti; kajti iz nič je le Bog svet vstvaril. Najlojše se to zgodi, če naredimo okoli drevesa, toliko proč, kolikor veje dosežejo, s špičastim kolom luknje, v ktere vlijemo zmes iz gnojnice, pepela ali tnalovine in vode. Lukenj zasuti ni potreba.

****** Cepiči. Pri občnem zboru kmetijske družbe v Ljubljani so se pritoževali, da se ne dobé cepiči iz šole na Slapu po nizki ceni. Pa to je ovrigel g. Pirc, pa rekel, da Dolenjci dobé doma lahko dosta cepičev za najlepše in vsakovrstno sadje. Pač res! Kakošno lepo sadje smo videli lani pri razstavi v Krškem! Sledeči gospodje so bili vsi za lepo sadje odlikovani, obrnite se do njih: G. župnik Vesel pri sv. Duhu, Boštanjka podružnica (graščina in g. Planinec), g. Scheyer v Radečah, g. Hočev var v Krškem, graščina na Raki, graščina Turnska, Mokronoška graščina in podružnica, več posestnikov, župnikov, graščakov, učiteljev po raznih krajih, zlasti okoli Novega mesta. O, lepega sadja je že veliko po Dolenjskem, pa vendar še desetkrat ali stokrat premalo.

Amerikanske trte bode za poskušnjo dajala tudi Avstrijska vlada ónim posestnikom, katerim je trtna uš uničila vinograde. Nekaterim vrstam ameriškanskih trt namreč trtna uš ne more priti do živega. Kako se bodo obnesle, to bode skušnja učila.

****** V starem žitu se zaredé molji. Da to zabraniš, deni tadaj ko spravljáš žito v shrambo ali v predale med vsake 3—4 mernike nekoliko

fižolovega perja, kakor skušnja uči, se molj nikdar ne loti fižola, menda mu že tudi listje njegovo smrdi, in tako si pot zaprl temu „nepridipravo“. — Nekateri gospodarji so lansko leto storili tako, in potrjujejo, da do sedaj še niso zapazili tega mrčesa v svojem žitu. Poskusite kmetovalci, ker ta pripomoček, kakor sami lahko spoznate, je silno po ceni!

****** Živini zatareš uši, ako jo 2 do 3krat dobro namažeš s „česnjevo“ vodó. Maži tako, da drgneš z roko nasproti kakor leži dlaka. Nekteri gospodarji rabijo živo srebro, pa to je živini škodljivo in gotovo dražje kakor česenj.

****** Gospodinjam, kuharicam primeri se večkrat nesreča, da se iz burkelj izpodrsne lonec in krop buši po žrvavi. Žalosten nasledek se precej pokaže. Po rokah, v katere je sopar puhnil iz peči, narede se mehurji in nastane grozna bolečina. Ako deneš precej na spečenino „suhe pšenične moke“, bolečine hitro ponehajo in mehurji se ne naredé. Gospodinje zapomnite si ta pripomoček.

Domače vesti.

(V obrtnijskih zadevah) bil je v Novem mestu 21. februarja cesarski svetovalec gospod dr. Janez Murnik. Bil je od kupčijske in obrtnijske zbornice poslan, da bi povabljen obrtnike in trgovce o novi obrtnijski postavi in v obrtnijskih zadevah podučil. Zbralo se je v mestnej dvorani precej ljudstva tudi iz okolice, in so bili jako zadovoljni in hvaležni za tako dobro umeven poduk in potrebne pojasnila. Domenili so se tudi, kateri obrti naj bi se skup združili.

(Novo obrtnijsko postavo) v slovenščini razumljivo sestavljeno, izdal je Jos. Jurik v Mariboru, in se tudi dobi pri J. Kraju v Novem mestu za 25 kr., po pošti 27 kr.

(Graščino Ribniško), ki je bila do sedaj lastnina g. Rudeževih dedičev, je kupil nje solastnik velespoštovani g. dr. Teodor Rudež, c. kr. notar v Ljubljani za ceno 280.000 gld.

(Graščino Poganice) pri Novem mestu je kupil neki gospod Seemann iz Dunaja za 50.000 gld., ki se je že preselil vanjo.

(Porotne sodbe v Novem mestu) začele se bodo 2. marca. — Za porotnike so izžrebani naslednji gospodje: Anton Strajnar, Dolenje Ponikve; Janez Zamida, Mali Rigelj; Jožef Merhar, Dolenja vas; Janez Bukovc, Mrzla Luža; Ignac Bregar, Znojile; Anton Gruden, Gornje Retje; Matija Križman, Ribnica; Matija Rohrmann, Dobrovska vas;

Gregor Merhar, Prigorica; Jožef Gerbec, Metlika; Franc Hočevvar, Vel. Lašče; Peter Jaklič, Hütterhäuser; Valentin Krispar, Njivice; Peter Bižal, Predgrad; Anton Strajner, Lukovek; Karol Schener, Krško; Ignac Klemenčič, Kamni potok; Jožef Podboj, Žuženperk; Ignac Stermec, Zidani most; Janez Plut, Ručetna vas; Andrej Samide, Stari log; Martin Terlep, Arčevce, Franc Kerin, Sv. Križ; Matija Lakner; Maverl; Jakob Babnik, Velika loka; Florjan Tomitsch, Kočevje; Alois Russ, Velike Češnice; Franc Kulovic Gorenje Žice; Jožef Stermole, Vir; Edvard Hoffmann, Kočevje; Karol Braune, Kočevje; Janez Brinskele, Občica; Janez Berce, Kompolje; Matija Rom, Srednja vas; Janez Duler, Rodne; Matija Fink, Stojanski vrh. — Namestniki so sledeči gospodje: Anton Turk, Beršlin; Vincenc Anton Smola, Germ; Jožef Penca, Dolenje Mokropolje; Jožef Mogolič, Rudolfovo; Franc Potočar, Stara vas; Janez Galič, Ivanavas; Franc Jelenc, Beršlin; Franc Pinter, Kandija; Friderik Tandler, Rudolfovo.

(Pri okrožnem sodišči v Novem mestu) se bodo od 2. marca t. l. počenši, vršile sledeče porotne razprave: 2. marca proti Šmerku Antonu, zaradi uboja; 3. in 4. marca proti Oštir Antonu, zaradi umora; 5. marca proti Ajster Janezu, zaradi težke telesne poškodbe; 6. marca proti Ule Ignaciju, zaradi prevare (goljufije) in 7. marca proti Muc Marku zaradi uboja.

(Štiri premije.) C. kr. kmetijska družba kranjska razpisuje natečaj za štiri premije po 100 gld. ónim gospodarjem, kateri se zamorejo izkazati z dobro vrejeno sušilnico za sušenje srednje-velikih in velikih množin sadja. Oni kranjski gospodarji, kateri se za eno teh premij potegovati nameravajo, izkažejo naj se do 1. julija t. l. pri centralnem odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani, da so 1.) v času, pričenši od dneva razglasenja tega razpisa do 1. julija t. l., sozidali si sadno sušilnico, in da je 2.) sadna sušilnica take sostave, da je z njo mogoče sadje umno sušiti, ter da so izdelki za kupčijo vgodni. Prvo se dokaže s potrdilom občinskega predstojništva, drugo pa s tacim popisom ali načrtom sušilnice, da je mogoče iz njega posneti, kako je sostavljena. Opozarjamo vse one, kateri se bodo zamogli izkazati s posestvom že na Kranjkem izkušene sadne sušilnice, kakor je popisana v „Kmetovalcu“ št. 16 leta 1884.

(Kmetijska družba Kranjska) je v Ljubljani zborovala minuli mesec. Izvedeli smo iz tega zborovanja, da se bodo plemenski

biki dobre muriške vrste v prihodnje tudi v Novem mestu prodajali, in da se bodo (morebiti v Krškem mladenči dolenski podučevali, kako se spozna trtna uš).

(V Velikih Lašičah) so ustanovili „bralno društvo.“ To je lepo in posne-manja vredno.

(Pri volitvi) občinskega starešinstva občine Trebelevo so bili 27. decembra 1884 zvoljeni: za župana g. Miha Selan, posestnik v Voljavljem; za svetovalce pa gg. Ferdo Burger, veleposestnik v Koškipoljani, Jakob Snoj, posestnik v Gabriji in Anton Gale, posest. v Voljavljem.

(Vojaškim naborom) odločeni so v sledečih okrajih naslednji dnevi: V Litiji od 16. do 21. marca; v Krškem od 23. do 31. marca. Meseca aprila nabirala bo komisija novincev od 7. do 14. v Novem mestu, od 16. do 21. v Črnomlju od 23. do 30. v Kočevji.

(Iz Št. Jerneja.) Na pepelnico t. j. 18. svečana 1885 je Št. Jernejski srenjski odbor izvolil za župana gosp. Jožefa Bučarja (po domače pri Poldetu) v Št. Jerneji. Za svetovalce pa gg: Ignacija Wutscher iz Dolnje Brezovice, Martina Metelka iz Ledečevasi, Antona Barboriča iz Čadreja in Jerneja Piletiča iz Gorenjega Vrhpolja. Sliši se, da žele sedajni gospodje odborniki, da bi se pri županstvu v slovenskem jeziku uradovalo, kar je prav opravičena želja. Bog daj obilni vspeh!

Razne vesti.

* (Moteno ženitovanje.) Dne 4. februarja obhajal je v Tomišlji blizu Ljubljane Iv. J. ženitovanje. Povsodi je vladalo veselje, godci so godli in plesalci so se „urnih krač“ vrtili. Veselje to pa ni trajalo dolgo. Okolo 11. ure po noči „pripeli so po vasi gor“ trije fantje iz Tomišlja in jeden iz Strahomerja in streljali so s samokresi. Ustavili so se pred ženinovo hišo, zahtevali so od njega 5 goldinarjev kot „odkupnino od tega ledig stanu.“ Ženin pa nepreljubivemu zahtevanju ni hotel ugoditi, in to je silno razjarilo fante, pograbili so dolge kole, ter v njegovi hiši pobili 23 stekel pri oknih in pet obojev ter dve literski steklenici. Tako napravili so škode 21 gold. Potem pa so „zmagovalno“ odšli. — Okolo 4. ure po polunoci pa se je zopet vrnil jeden teh fantov in streljal je skozi okno v hišo, vendar na srečo ni nikogar zadel. Zdaj si bodo hladili v tamnici prevroč kri.

Smešnice.

Mož se je hotel z gorenjskim vlakom odpeljati.

Uradnik: Plačate 90 kr.

Mož: Se bote morda dali kaj „zglhati“.

Uradnik: Pri nas ne glihamo, le urno, če hočete, dajte 90 kr. vsak trenutek bo pozvonilo in vlak se bo odpeljal.

Mož: Vzamete 60 kr., toliko dam, več ne? (Zunaj že zvoni in vlak se odpelje.) Mož začne žvižgati, da bi vlak počakal, ali ta oddrda urno naprej. Mož

prižge svojo „fajfco,“ pokaže vlaku figo in reče: drugič pa še 60 soldov ne bom obljubil in jo maha peš proti domu.

Študent: No, Izak, vaša ušesa bodo pa kmalo tako velika kakor mojega psa Filaksa.

Jud: Dobro, moja so za človeka prevelika, a ne zamerite študent, vaša so pa za osla premajhna.

Rešitev ugank

(v 4. št. „Dolenjskih Novic“.)

1. $\frac{XII}{XII} = 7$
2. Triglav.
3. Z lesenimi krogliami.
4. V pratiki.
5. Petak (pet goldinarski bankovci.)

Prav jih je rešil: g. Viktor Baher iz Novega mesta.

Uganke.

1. Ktera palica je najtežja?
2. Kteri konj zadej ravno tako dobro vidi, kot spredej?
3. Ktera žival je najmočnejša?
4. Česa še manjka dobro izdelanemu škornu?
5. V neki vasi živi kmet s 7 sinovi, pa vsak sin se piše drugače kakor oče; kako je ime očetu, kako sinovom?

(Rešilec, naročnikom eno ali dvojce knjig, vrednosti 1 goldinarja, nenaročnikom do konca leta „Dol. Novice“ zastonj, ako jih več ugame, odloči žreb).

Opravki meseca sušca.

Sneženi zameti se s prstjo ali ogeljnimi prahom posejejo. Blato iz luž in potov se zvozi na njive in vrte. Na polji se prične oranje, ako se je zemlja že toliko posušila. Oves, jara rež in pšenica, grahorka, mak, koren itd. se v vgodnem vremenu že more sejati. Deteljiska in travnike je treba potrebiti. Sredi tega meseca naj se seje zelenjava, ako prej ni bilo mogoče. Delavna živina potrebuje krepkeje klaje. V gozdu les sekati zdaj ni dobro. Žive meje se napravljajo. Mlado sadje se presaja in cepi. Veča drevesa ogleščaj, suhe veje in nepotrebne vejice odsekaj. Bučelski panjovi se morajo čisto osnažiti in bučelam se daje pred uljnak voda v plitkih skledicah, da ne bodo žeje trpele. V vinogradu se v tem mesecu začne splošno rez, tudi zasajanje novih vinogradov. Pri vgodnem vremenu se trte s koreninami sploh izkoplujejo, obrezujejo in presajajo. Varuj se premraza, ker o tem času ljudje radi na vnetji pljuč zbolijo, ako se ne varujejo.

Sejmi na Dolenjskem.

Na Raki in na Smuki 10. marca. — V So-dražici v četrtek pred sv. Gregorjem. V Drnovem pri Krškem, v Črmošnjicah, v Rakovniku. V seli gori, Žužemberku in Turjaku 12. marca. — 10. marca tudi v Kapeli pri Brežicah in 15. v Zdolah pri Vidmu na Štajerskem.

Loterijske srečke.

Trst	14. februarja	66	67	85	23	28
Gradec	21. februarja	17	87	30	46	60
Dunaj	21. februarja	90	28	37	68	52

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Prodaja zemljišč.

V Volmanovem gradu v Kandiji pri Novem mestu (Neuhof bei Rudolfswert) prodajale se bodo od 4. maja počenši vse k gradu spadajoče njive, travniki in hosta iz proste roke, ali vse skup ali pa posamezno proti prav ugodnim pogoji. — Kmetovalcem, kateri se hočejo tu naseliti, je prav lepa prilika, si večje ali manjše skupno ležeče zemljišče blizu mesta pridobiti.

Kdor želi kaj kupiti, se vabi, da pride kmalu dotična zemljišča si ogledat; pismeua poizvedovanja pa naj se pošiljajo [17—1]

lastniku Volmanovega gradu

pri Novem mestu. — Pošta Novomesto, Dolenjsko.

50 krasnih ameriških divanov 50

naprodaj in sicer komad po

25 gld. 50 kr., 27 gld. in 28 gld. 75 kr.

Ti divani preoblečeni so z najboljšim sedaj modernim jute-blagom in bogato okrašeni z temno-rudečim, tiskanim žametom. Delo je solidno, kar v zvezi z elegantno vnanostjo divana gotovo zasluži, da ni hiše brez takega divana. Cena je nižja nego navadnim divanom, tako da je vsakemu mogoče, omisliti si to krasno pohištveno orodje. Najbolj unanja dolgost teh divanov, (z predalom ali brez njega) je 140 ctm., širokost pa 72 ctm. Na zahtevanje izdelujem tudi večje, katerim je cena primeroma večja. Izgotovljene divane imam v svojem stanovanju na ogled. Naročniki z dežele naj pri naročevanju naznanijo, kakih barv blago žele, kakor tudi, ktera naj najbolj prevlada. Sicer pa resnim kupcem na zahtevanje pošljem vzorce franco, kakor tudi podobo divana.

Ker so gornje cene tako nizke, umejo se iste le, če se plača naprej ali na povzetje.

Anton Obreza, tapecirar,

ključarske ulice št. 3 (pod mestnim trgom) v Ljubljani.

Priporoča se tudi za izdelovanje vseh drugih, v njegovo stroko spadajočih del zagotavlja točno in ceno postrzebo. Vse poprave izvršujejo se naglo in v občno zadovoljnost. Naročilom z dežele obrača se posebna pozornost. [2—3]

Išče se v službo

16 do 17 let staro dekle, ktero je lepega vedenja, ponižno in pošteno, zna nekoliko brati in pisati. — Imelo bo lepo priliko, zraven opravljanja lahkkih domačih del izučiti se v prodajalnici z mešanim blagom. — Več se izve pri vredništvu „Dolenjskih Novic“ v Novem mestu. [15—1]

V farovžu, v Šempetru pri Novomestu se dobi

100 av. veder

dobre, zanesljive rudeče starine in toliko bele od leta 1879., 45 veder muškatarja in toliko belega letošnjega.

[16—1]

Janez Rome, župnik.

V Stopčah, eno uro od Novega mesta,

daje se takoj v najem

hiša s prodajalnico in gostilno.

Več o tem pove lastnik sam.

[14]

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.